

OBSAH

1. PRŮVODNÍ ZPRÁVA

- 1.1. Základní údaje o městu Ústí nad Orlicí
- 1.2. Základní údaje o Městské památkové zóně MPZ Ústí nad Orlicí
- 1.3. Údaje o současně platných územně plánovacích podkladech a dokumentacích
- 1.4. Stručná historie města Ústí nad Orlicí
- 1.5. Vybrané významné historické události v datech
- 1.6. Závěr úvodu

2. JAK ŠEL ČAS ANEB LEHKÝ OBRAZOVÝ PRŮŘEZ OD CÍSAŘE PÁNA DO SOUČASNOSTI A ZPĚT

3. TABULKOVÁ ČÁST

- 3.1. Seznam nemovitých kulturních památek v MPZ Ústí nad Orlicí
+ fotodokumentace objektů
- 3.2. Seznam objektů v MPZ, dotvářejících charakter MPZ Ústí nad Orlicí
+ fotodokumentace objektů
- 3.3. Seznam nemovitých památek mimo MPZ Ústí nad Orlicí v plochách, sousedících
s MPZ + fotodokumentace objektů
- 3.4. Seznam rušivých prvků v rámci MPZ Ústí nad Orlicí + fotodokumentace
- 3.5. Přehled konkrétních akcí Programu regenerace MPZ s určením jednotlivých
objektů pro obnovu
 - 3.5.1. Nemovité kulturní památky v MPZ
 - 3.5.2. Ostatní objekty v MPZ
- 3.6. Tabulka s jednotlivými akcemi obnovy – Nemovité kulturní památky v MPZ
- 3.7. Tabulka s jednotlivými akcemi obnovy – Ostatní objekty v MPZ

4. VÝKRESOVÁ ČÁST

Situace MPZ Ústí nad Orlicí 1 : 2000

Územní plán města Ústí nad Orlicí – výřez z hlavního výkresu

1. PRŮVODNÍ ZPRÁVA

1.1 Základní údaje o městu Ústí nad Orlicí

Město Ústí nad Orlicí je situováno v sídelně, dopravně a ekonomicky velmi důležitém území, tvořícím význačnou spojnicí mezi středními Čechami s hlavním městem státu a Moravou. Svojí polohou na soutoku Tiché Orlice a Třebovky tvoří i význačné regionální centrum na východě Čech v oblasti mezi Orlickými horami a Českomoravskou vrchovinou. Se sousední Českou Třebovou tvoří význačnou aglomeraci (prakticky dvojměstí) s koncentrací průmyslu a dopravy.

Ústí nad Orlicí je příkladem města, kde urbanizované území přechází ve vysoce kvalitní krajinu, doplněnou památkovými objekty (barokní křížová cesta na Andrlův chlum, kříže, kapličky, kaple sv. Jana Křtitele v Lázních ad.)

Historické jádro – městská památková zóna – je formováno na vyvýšené terase na soutoku Tiché Orlice a Třebovky kolem čtvercového náměstí s pozvolna se svažujícím terénem, z jehož rohů vycházejí komunikace. Severně od náměstí se nachází barokní kostel, který tvoří přirozenou dominantu historické části města.

Historické náměstí představuje význačné centrum města, kde se soustřeďuje obchodní a administrativní život a které je častým místem setkávání obyvatel města, proto v dosavadním průběhu regenerace MPZ byla tomuto prostoru věnována mimořádní pozornost.

1.2. Základní údaje o Městské památkové zóně MPZ Ústí nad Orlicí

Městská památková zóna (MPZ) Ústí nad Orlicí byla vyhlášena dne 17.10.1990 vyhláškou bývalého Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové po předchozím projednání s ministerstvem kultury České republiky.

MPZ je ohraničena ulicemi Husova, Jilemnického, S.K. Neumanna, Smetanova, Lochmanova a Mistra J. Kociána a zaujímá plochu cca 10 ha.

V rámci MPZ je dosud zachován půdorys typický pro kolonizační města 13. a 14. století tzn. pravidelné náměstí, systém ulic vybíhajících z rohů náměstí, kostel ve strategicky nejlépe chráněném místě. Výše uvedené ulice většinou zabírají místo bývalého příkopu, který je zachován pouze za zástavbou Hradební ulice za domem č.p. 585 a patří k význačným architektonickým památkám z nejstaršího období existence města.

Vzhledem k tomu, že Ústí nad Orlicí vždy bylo městem poddanským, byla jeho zástavba včetně kostela a radnice dlouhá léta pouze dřevěná a proto byla několikrát zničena nebo vážně poškozena požáry, zejména v letech 1498 a 1706. Teprve od počátku 18. století dochází k postupnému nahrazování dřevěné zástavby zděnou zástavbou, ukončenému na přelomu 19. a 20. století, proto je většina domů v centru města, včetně náměstí, pozdně barokních a klasicistních. V 18. století rovněž dochází k výstavbě resp. rozšíření zděné radnice a stavbě zděného kostela jako dvou hlavních městských dominant. Výrazným městským prvkem je také barokní morový sloup na náměstí z počátku 18. století. Jednotlivé městské domy samy o sobě nepředstavují špičková architektonická díla, ale cenný je jejich soubor, vytvářející neopakovatelnou charakteristiku městského centra. Proto je nutná jejich údržba a zachování původního rázu. I půdorys širšího historického jádra města je výsledkem historického vývoje a je proto také památkově cenný.

Celkový stav historického jádra města tzn. náměstí a nejbližšího okolí se v rámci období, kdy probíhá program regenerace MPZ, výrazně zlepšil. Především byla úspěšně provedena rekonstrukce inženýrských sítí na náměstí a přilehlých ulicích spojená s výstavbou kabelovodu k nové budově spojů v ulici M. Jaroslava Kociána. Byly odstraněny nevhodné povrchy ulic a chodníků v MPZ a nahrazeny dlažbou. Rovněž byla provedena rekonstrukce veřejného osvětlení a nevhodná svítidla byla nahrazena svítidly, odpovídajícími historickému prostředí.

1.3. Údaje o současně platných územně plánovacích podkladech a dokumentacích

- Regulační plán centrální zóny města Ústí nad Orlicí + změny a doplňky z let 1993 – 2003
Ing. arch. Vladimír Rozehnal, 1993
- Vyhláška o základních zásadách uspořádání území centrální zóny města Ústí nad Orlicí (v člancích 13 – 19 problematika MPZ)
- Územní plán města Ústí nad Orlicí + změny a doplňky z let 2006 – 2010
Ing. arch. Roman Koucký, 2006

1.4. Stručná historie města Ústí nad Orlicí

Město Ústí nad Orlicí vzniklo v souvislosti s kolonizací území na Tiché Orlici v 2. polovině 13. století. První písemná zpráva o Ústí nad Orlicí jako městě pochází z roku 1292, kdy jej tehdejší majitel král Václav II. daroval Zbraslavskému klášteru. Od roku 1358 náleželo zdejší území litomyšlskému biskupství, po husitských válkách získal panství i s městem rod Kostků z Postupic. V tomto nejstarším období historie města je zapsán nejčernějším písmem rok 1498, kdy při velkém požáru tehdy ještě dřevěného města vzaly za své nejen domy, ale také veškeré písemnosti, které by nám mohly přiblížit počáteční dějiny města. Nejstarší zděnou stavební památkou je budova bratrského sboru z roku 1555, významnou zachovanou písemností z doby po požáru je bohatě zdobený kancionál z roku 1558. V 18. století vzniká dnešní náměstí s podloubími, radnice, barokní farní kostel a děkanství. V roce 1795 se stalo Ústí nad Orlicí municipálním ochranným městem, když po dlouholetém sporu získalo město větší nezávislost vůči vrchnosti, konkrétně Lichtenštejnům, posledním držitelům města.

Již v této době je jednoznačně dán textilní charakter města. Mohutným impulsem pro další rozvoj textilní výroby se stalo v roce 1845 zahájení provozu na hlavní železniční trati Praha – Olomouc. Ústí nad Orlicí se postupně stalo jedním z význačných center českého textilního průmyslu. V roce 1873 byla zahájena první tkalcovská tovární výroba, později zde pracovalo více než dvacet textilních továren. V roce 1892 započala svoji činnost C. K. škola tkalcovská, nyní Střední škola umělecko průmyslová, tenkrát jedna z největších škol svého druhu v republice. Na textilní, zvláště bavlnářskou výrobu později navázal především dnes již neexistující velký závod Perla a.s. Ústeckými reprezentanty rozvoje textilního strojírenství a textilního výzkumu po dlouhá léta byly závody Rieter Elitex a Výzkumný ústav bavlnářský a.s.

V první polovině 20. století prožilo Ústí nad Orlicí těžké chvíle po okupaci Sudet, kdy se stalo pohraničním městem. V roce 1945 se Ústí nad Orlicí stalo okresním městem, tento statut byl v roce 1960 potvrzen a v roce 2002 opět odebrán.

Dnes je Ústí nad Orlicí jedno ze standardních měst ve východních Čechách či Pardubickém kraji.

1.5. Vybrané významné historické události v datech

- 1285 – první písemná zmínka o Ústí nad Orlicí
- 1292 – první zmínka o Ústí nad Orlicí jako městě
- 1498 – první známý velký požár města – shořely i všechny nejstarší písemnosti města
- 1555 – postavena nejstarší stavební památka města – budova bratrského sboru
- 1723 – dokončena stavba nové radnice
- 1776 – dokončena stavba kostela Nanebevzetí Panny Marie
- 1795 – Ústí nad Orlicí se stalo municipálním ochranným městem
- 1803 – založena Cecilská hudební jednota
- 1845 – zahájen pravidelný provoz na železnici Olomouc – Praha
- 1873 – první tkalcovská tovární výroba ve městě
- 1892 – zřízení C. K. odborné školy tkalcovské, první střední školy ve městě
- 1936 – postaveno moderní funkcionalistické divadlo podle návrhu architekta Kamila Roškota
- 1939 – postavena nová nemocnice
- 1945 – po osvobození se Ústí nad Orlicí stalo okresním městem. Rada občanů z toho má radost.
- 1946 – v budově „Chlapecké školy“ zřízeno gymnázium
- 1967 – zahájila činnost první bezvřetenová přádelna ve světě
- 1979 – zřízena střední zdravotnická škola
- 1985 – postaven Kulturní dům
- 1994 – 1995 – dostavěna čistírna odpadních vod, budovy Telecomu a nové pošty, České pojišťovny, Úřadu práce a Střediska zdravotnických služeb Galen
- 2002 – Ústí nad Orlicí přestává být okresním městem. Rada občanů z toho má opět radost.
- 2003 – dokončena nová budova Základní umělecké školy Jaroslava Kociana podle návrhu ústeckého architekta Ing. arch. Karla Blanka

1.6. Závěr úvodu

Z výše i níže uvedených textů a fotografií je patrné, že vývoj MPZ Ústí nad Orlicí směřuje jednoznačně dobrým směrem a bylo by proto škoda, kdyby na takto „rozehraný zápas“ nebylo navázáno alespoň stejným způsobem, jako doposud.

I k tomu nám tedy dopomáhej, mimo jiné, tento „Program regenerace MPZ.“